

Siła upokorzenia

Dr Katarzyna Liszka

Opis zajęć:

„Różne społeczeństwa w różnych historycznych momentach oferują różne możliwości zawstydzania i upokarzania, a także oferują obywatelom różne uzasadnienia, by się w nie zaangażować lub od nich powstrzymać” zauważa Ute Frevent w *The Politics of Humiliation*. Badaczka śledzi wydarzenia, dyskusje, praktyki i symbole upokorzenia, pokazując, w jaki sposób ruch na rzecz ochrony przed upokorzeniem przeobrażał kolejne instytucje: prawo karne, szkołę, rodzinę, wojsko, politykę międzynarodową. Zaznacza, że nie jest to jednak wyłącznie historia postępu. Mimo szerokiego konsensusu co do szkodliwości upokorzenia i konieczności unikania go, rzeczywistość konfrontuje nas z wciąż nowymi przestrzeniami upokorzenia (nowe formy upokarzania w sieci) oraz z uporczywym powracaniem upokarzających praktyk na poziomie instytucjonalnym i w relacjach międzyludzkich. Kieruje to naszą uwagę na punkty przecięcia polityki (i mikropolityki) opartej na poniżaniu oraz rozmaitych projektów stawiających godność i szacunek do istoty ludzkiej jako takiej na pierwszym miejscu. Celem zajęć będzie zastanowienie się nad tym, czym jest upokorzenie, nad przykładami upokorzenia oraz nad reakcjami na upokorzenie – indywidualnymi, społecznymi i prawnymi.

Warunki zaliczenia: uważna lektura tekstów i udział w dyskusji, wykonanie zadań do tekstów (50%), przygotowanie w triadach referatu na minikonferencję, wygłoszenie go i przesłanie tekstu (6 stron, Times New Roman) (50%). Referat dotyczyć ma przykładu filmowej lub literackiej narracji o upokorzeniu. Temat należy uprzednio zgłosić w formie konspektu z bibliografią.

1.Upokorzenie

K. Liszka, *Siła upokorzenia. Avishaia Margalita refleksja o upokorzeniu i przyzwoitym społeczeństwie*, „Studia Philosophica Wratislaviensia”, vol. XIX, fasc. 3 (2024).

2. Wstyd

S. Tomkins, *Wstyd-upokorzenie a pogarda-wstręt: natura reakcji*, „Teksty Drugie” 2016, nr 4.

E. Kosofsky-Sedgwick, *Wstyd, teatralność i queerowa performatywność: sztuka powieściowa Henry’ego Jamesa*, „Teksty Drugie” 2016, nr 4.

3-6. Upokorzenie. Studium przypadku

3.Szkola: U. Frevent, *The Politics of Humiliation. A Modern History*, transl. A. Bresnahan, Oxford University Press, Oxford 2020, s. 76-103. oraz J. Korczak, *Prawo dziecka do szacunku*

4.Niszczenie cmentarzy żydowskich: K. Bielawski, *Zagłada cmentarzy żydowskich*, Warszawa 2020; Ł. Baksik, *Macewy codziennego użytku*, Warszawa 2013. Film: W. Pasikowski, *Pokłosie*.

5.Media: M. Rydlewski, *Nigdy nie przeżyłem takiego upokorzenia. Victim show jako nowy gatunek medialny*, [w:] tegoż, *Kultura upokorzenia w mediach*, Wrocław 2022.

6.Uniwersytet: I. Morska, *Uniwersytet jako źródło traumy: Wydechy z bezrybocia Piotra Sobolczyka i Harcowanie na planie. Her-storia stawania się matką akademicką w polskim uniwersytecie Beaty Karpińskiej-Musiał*, „Zagadnienia Rodzajów Literackich”, LXVII, z. 2

7. Pamięć o upokorzeniu

A. Margalit, *Etyka pamięci*, przeł. U. Lisowska, K. Liszka, Z. Rosińska, Scholar, Warszawa 2023, s. 119-151.

8. Idea społeczeństwa, które nie upokarza

A. Margalit, *The Decent Society*, transl. N. Goldblum, Harvard University Press, Cambridge MA, 1996.
R. Rorty, *Przygodność, ironia i solidarność*, przeł. W. J. Popowski, Wydawnictwo Spacja, Warszawa 1996.

9-10. Minikonferencja (zajęcia podwójne): referaty w triadach. Literackie i filmowe narracje o upokorzeniu.

11. Prawne i społeczne odpowiedzi na upokorzenie

Referat na ochotnika: U. Frevent, *The Politics of Humiliation. A Modern History*, transl. A. Bresnahan, Oxford University Press, Oxford 2020, s. 20-39.

M. Nussbaum, *Kara wstydu*, „Teksty Drugie” 2016, nr 4.

12-13. Jednostkowe odpowiedzi na upokorzenie

Parezja: Taylor D., *Sexual Violence and Humiliation. A Foucauldian-Feminist Perspective*, Routledge, London-New York 2020, 59-82.

14. Czy można upokorzyć zwierzę?

S. Taylor, *Bydlęce brzemie*, przeł. K. Makaruk, Warszawa 2021.

K. Więckowska, *Impresje o godności zwierząt na przykładzie rozwiązań prawnych Szwajcarii*, „Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies” Nr 5/2019.